

LITERATURA UNIVERSAL

1r BATXILLERAT

Introducció

L'àrea té com a principal finalitat introduir l'alumnat en el coneixement i l'estudi de la literatura universal per tractar-se d'esta part fonamental del patrimoni cultural de la humanitat en què s'han anat depositant la imaginació, els sentiments i els pensaments de les distintes cultures al llarg de la història. Per tant, el seu estudi intervé en el procés de maduració afectiva, intel·lectual i estètica dels jòvens i conduïx els estudiants a aprofundir en la comprensió de la pròpia identitat, tant individual com col·lectiva, així com a valorar de forma crítica diverses realitats socials i culturals al mateix temps que la realitat del món contemporani. En este sentit, la lectura i l'estudi de fragments o d'obres completes representatives del patrimoni literari universal contribuïx de manera fonamental a la consecució dels objectius del batxillerat relacionats amb les capacitats i destreses lingüístiques, tant orals com escrites i així mateix a la d'aquells les finalitats dels quals són aprofundir en les realitats del món contemporani, desenrotllar la sensibilitat artística i literària i el criteri estètic com a fonts d'informació i d'enriquiment cultural i refermar els seus hàbits lectors.

Els continguts de l'àrea estan dissenyats i organitzats en dos blocs. En el primer bloc apareixen els continguts transversals que impregnen la metodologia de l'àrea i que fan referència a la creació de contextos comunicatius específics, la utilització de les TIC en les aules, la gestió o planificació de projectes i tasques, tan importants en la programació competencial, les tècniques d'aprenentatge cooperatiu o a la presa de decisions personals o acadèmiques. El segon bloc inclou continguts centrats en processos i estratègies com ara el comentari de text; la lectura, l'anàlisi, la interpretació i el comentari crític d'obres completes o de fragments; l'observació i la reflexió crítica de les relacions existents entre les obres literàries dels diferents períodes i obres d'altres disciplines (música, cine, pintura, ciència, etc.) o de la literatura escrita en llengües cooficials, i els grans períodes i moviments de la literatura universal presentats cronològicament.

Els criteris d'avaluació estan redactats com a resultats d'aprenentatge i inclouen processos de diferent complexitat, continguts de diferent tipus i contextos de realització adequats a la naturalesa de l'execució dels aprenentatges amb l'objecte de possibilitar la seua observació i la seua avaluació en contextos reals i d'obtindre evidències de l'exercici de forma progressiva.

L'àrea de literatura universal contribuïx especialment a desenrotllar en l'alumnat les competències de comunicació lingüística, la relació de les quals es dona en tots els continguts en els cinc components: el lingüístic, el pragmàtic, el sociocultural, l'estratègic i el personal i, també, contribuïx a desenrotllar la competència d'aprendre a aprendre i dota l'alumnat de recursos i estratègies d'anàlisi i comprensió i facilita els mecanismes d'inferència. Finalment contribuïx a desenrotllar les competències socials i cíviques i la consciència i les expressions culturals per mitjà de l'estudi i la comparació de textos literaris de distintes èpoques i autors, i fa l'alumnat capaç de descobrir en estos recurrències temàtiques, així com semblances o divergències expressives. D'esta manera, l'alumnat aprendrà a transferir els seus coneixements, i a relacionar el contingut i les formes d'expressió d'una obra literària amb el context històric i cultural en el qual s'inscriu, la qual cosa afavorirà l'aprenentatge autònom.

Però este currículum amplia de manera notable l'espectre competencial de l'àrea de literatura universal a l'incorporar continguts i criteris d'avaluació relacionats amb les competències digital i el sentit de la iniciativa i l'esperit emprenedor en el bloc inicial en què es proposen continguts molt relacionats amb la metodologia per a l'aprenentatge competencial i que fan referència a la gestió i la planificació de projectes en grups cooperatius o a processos de busca de la informació i creació de continguts en contextos digitals.

El currículum incorpora plantejaments metodològics i didàctics coherents amb el desenrotllament de les competències, l'aprenentatge en contextos reals dels elements transversals i dels continguts de les àrees. La competència es preveu com a coneixement en la pràctica, un coneixement adquirit a través de la participació activa en pràctiques socials que, com a tals, es poden desenrotllar tant en el context educatiu formal, a través del currículum, com en els contextos educatius. En este sentit és imprescindible proposar nous enfocaments metodològics innovadors, basats en la interacció, l'aprenentatge dialògic i l'aprenentatge situat, que emfatitza la

dimensió social dels processos d'adquisició de les competències, un aprenentatge vinculat a un determinat context cultural, social i de relacions, i a unes determinades tasques que les persones hauran de resoldre i que li permetran adquirir la competència necessària.

Els mètodes actius poden tindre suport en estructures d'aprenentatge cooperatiu, que assegurin la interacció entre iguals i amb altres membres de la comunitat educativa i l'entorn, de manera que, a través de la resolució conjunta de les tasques, els membres del grup desenrotllen noves habilitats i estratègies que puguin aplicar a situacions semblants en contextos formals i no formals.

Els principis metodològics exposats han de regir la metodologia específica de l'àrea de la literatura universal, en la qual s'afavoriran la interactuació i l'afavoriment de contextos de comunicació dialògica de manera constant i l'aprenentatge situat especialment per a aquells relacionats amb establir vinculacions entre la literatura i altres gèneres, en el qual es procurarà la realització de tasques amb una dimensió social: representacions, productes audiovisuals, creació de pàgines web, còmics, etc. en agrupaments heterogenis.

Quant a l'avaluació, la sintaxi dels criteris d'avaluació permet una millor selecció de procediments i instruments d'avaluació adequats als diferents tipus d'aprenentatge (proves objectives, qüestionaris, escales d'observació, escales de valoració, etc.). A més, com aporten detalls sobre la naturalesa de l'execució (com, amb què, per a què, on, quan, etc.), orienten a l'hora de seleccionar i dissenyar situacions i proves d'avaluació i a integrar-les en les activitats d'ensenyança/aprenentatge habituals.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Literatura Universal

Curs 1r Batxillerat

Bloc 1. Elements transversals a l'assignatura. Curs 1r Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Ferramentes digitals de busca i visualització. Busca en [p. e. xarxes socials, blogs, <i>wikis</i> , fòrums, banc de sons, pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies en línia, bases de dades especialitzades...] o per mitjà de la sindicació de fonts de continguts (RSS). Estratègies de filtratge en la busca de la informació. Emmagatzematge de la informació digital en dispositius informàtics i servicis de la xarxa. Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la busca i el contrast d'informació. Organització de la informació seguint diferents criteris. Ús de les ferramentes més comunes de les TIC per a col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup amb la finalitat de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies, comprendre les idees alienes...; compartir informació i recursos; i construir un producte o meta col·lectiu. Correu electrònic. Mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge. Servicis del web social com ara blogs, <i>wikis</i> , fòrums... Hàbits i conductes en la comunicació i en la protecció de l'individu i dels altres de les males pràctiques com ara el ciberassetjament. Anàlisi del públic destinatari i adaptació de la comunicació en funció d'este. Hàbits i conductes per a filtrar	BL1.1. Buscar i seleccionar informació en documents de text i/o imatges, sons, vídeos, etc. relacionats amb l'assignatura a partir d'una estratègia de filtratge i de forma contrastada en mitjans digitals, registrant-la en paper de forma acurada o emmagatzemant-la digitalment en dispositius informàtics i servicis de la xarxa.	CD CCLI
	BL1.2. Col·laborar i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva filtrar i compartir informació i continguts digitals, seleccionar la ferramenta de comunicació TIC, servici del web social o mòdul en entorns virtuals d'aprenentatge més apropiat, aplicar bones formes de conducta en la comunicació i previndre, denunciar i protegir els altres de les males pràctiques com ara el ciberassetjament.	CD CSC
	BL1.3. Crear i editar continguts digitals com ara documents de text, presentacions multimèdia i produccions audiovisuals amb sentit estètic utilitzant aplicacions informàtiques d'escriptori o servicis del web per a desenrotllar treballs d'investigació o presentacions orals i escrites, i conèixer	CD

<p>la font d'informació més completa i compartir-la amb el grup. Realització, formatatge senzill i impressió de documents de text. Disseny de presentacions multimèdia. Tractament de la imatge. Producció senzilla d'àudio i vídeo. Ferramentes de producció digital en el web. Drets d'autor i llicències de publicació. Imaginació i creativitat Autoconeixement. Valoració de fortaleces i debilitats Autoconcepte positiu. Proactivitat. Autoregulació d'emocions, control de l'ansietat i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat. Procés estructurat de presa de decisions. Responsabilitat Pensament alternatiu. Pensament causal i conseqüencial. Sentit crític Assumpció de distints rols en equips de treball. Lideratge. Pensament de perspectiva Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat. Estratègies de motivació i automotivació. Tècniques d'escolta activa Diàleg igualitari. Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu. Responsabilitat i sentit ètic.</p>	<p>com aplicar els diferents tipus de llicències.</p> <p>BL1.4. Gestionar de forma eficaç tasques o projectes, fer propostes creatives i confiar en les seues possibilitats, mostrar energia i entusiasme durant el seu desenrotllament, prendre decisions raonades i assumir riscos i responsabilitzar-se de les pròpies accions i de les seues conseqüències.</p> <p>BL1.5. Organitzar un equip de treball distribuint responsabilitats i gestionant recursos perquè tots els seus membres participen i arriben a les metes comunes, influir positivament en els altres i generar implicació en la tasca i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies i actuar amb responsabilitat i sentit ètic.</p>	<p>SIEE</p> <p>SIEE CAA CSC</p>
--	---	---

Bloc 2. Els grans períodes i moviments de la literatura universal. Curs 1r Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Lectura, anàlisi, interpretació i comentari crític d'una obra completa, selecció de textos o fragments representatius de cada període, d'autoria femenina o masculina. Observació i reflexió crítica de les relacions existents entre la literatura universal de cada època i la literatura escrita en llengües cooficials. Observació i reflexió crítica de les relacions existents entre les obres literàries dels diferents períodes i obres de diverses disciplines: musicals,</p>	<p>BL2.1. Desenrotllar per escrit un tema de la història de la literatura i consultar diverses fonts d'informació, exposar les idees amb rigor, claredat i coherència i aportar una visió personal per a organitzar i sintetitzar els coneixements.</p> <p>BL2.2. Llegir i captar el sentit d'obres o fragments significatius de distintes èpoques i gèneres, en prosa o en vers, d'autoria masculina o femenina,</p>	<p>CCLI CEC</p> <p>CCLI CEC</p>

<p>pictòriques, cinematogràfiques, etc., a través de l'anàlisi d'exemples representatius.</p> <p>Tècniques de redacció de comentari de text literari.</p> <p>Introducció a la literatura universal</p> <ul style="list-style-type: none"> - El concepte de literatura. - La compartimentació en gèneres. - Temes, tòpics literaris i personatges universals. - La literatura i les altres disciplines: relació i influències. <p>Antiguitat (I): literatures orientals.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Les mitologies i l'origen de la literatura. - Literatures de l'Extrem Orient i l'Orient Mitjà. - La literatura hebrea: la Bíblia. <p>Antiguitat (II): literatures grega i llatina.</p> <ul style="list-style-type: none"> - L'epopeia grega. - El teatre grec. La tragèdia. - Poesia lírica grega. - La poesia llatina: èpica i lírica. <p>Literatura medieval europea.</p> <ul style="list-style-type: none"> - L'èpica medieval europea. - La lírica en veu femenina (kharges mossàrabs, <i>Chansons des femmes</i>, <i>Frauenlieders</i> germànics, nades i cantigues). - El cicle artúric. - Dels trobadors al <i>dolce stil novo</i>. <i>Les trobaititz</i>. - Dant: <i>Divina comèdia</i>. <p>Del Renaixement al Barroc.</p> <ul style="list-style-type: none"> - La lírica: el petrarquisme i la seua evolució. - La prosa narrativa. El començament de <i>la Querelle des Femmes</i>. - El teatre isabelí: Shakespeare. - El teatre clàssic francès. <p>El segle de les llums.</p> <ul style="list-style-type: none"> - El desenrotllament de l'esperit crític: la Il·lustració. L'Enciclopèdia. Les tertúlies literàries o <i>salonières</i> de tertulianes. - La novel·la europea del XVIII: els hereus de Cervantes en la novel·la anglesa i francesa - L'assaig. <p>El Romanticisme.</p>	<p>interpretar el seu contingut d'acord amb els coneixements adquirits sobre temes i formes literàries, així com sobre períodes i autories significatives per a vincular l'obra al seu context, gènere i autoria.</p> <p>BL2.3. Analitzar i comentar, amb enfocament crític, obres o fragments significatius de distintes èpoques i gèneres, en prosa o en vers, d'autoria masculina o femenina, i situar-les en el seu context històric, social i cultural, identificar la presència de determinats temes, motius i idees estètiques dominants del moment en què es van escriure, reconèixer les característiques del gènere i del moviment en què s'inscriuen, així com els trets més destacats de l'estil literari, per a aprofundir en la comprensió del text.</p> <p>BL2.4. Establir relacions significatives entre la literatura i altres disciplines (música, cine, pintura, ciència, etc.) analitzar les similituds i diferències entre els diferents llenguatges expressius per a fer una reflexió crítica sobre la influència i la pervivència de la literatura en la resta de les arts.</p> <p>BL2.5. Formular juís, oralment i per escrit, sobre el valor estètic de les obres literàries com a punt de trobada d'idees i sentiments col·lectius, i indicar la seua influència en altres manifestacions artístiques de la cultura universal i justificar el seu estudi com un mitjà per a generar una actitud crítica.</p> <p>BL2.6. Comparar textos de la literatura universal i de la literatura escrita en llengües cooficials, posar de manifest les influències, coincidències i diferències que hi ha entre estes per a vincular-les amb els corrents estètics dominants en diversos àmbits geogràfics.</p> <p>BL2.7. Desenrotllar i planificar projectes d'investigació individuals o en equip cooperatiu i exposicions orals i escrites amb enfocament crític sobre obres, autors o autores, gèneres, èpoques o moviments, amb ajuda de mitjans audiovisuals i de les TIC, consultar fonts d'informació diverses i citar-les; seguir un esquema previ amb una estructura de contingut i argumentació coherent i clara, un registre i una terminologia literària apropiats i un llenguatge no discriminatori, i avaluar el procés i el producte final.</p>	<p>CCLI CEC CAA</p> <p>CCLI CEC CAA CSC</p> <p>CCLI SIEE CEC</p> <p>CCLI CEC CAA</p> <p>CCLI CAA SIEE CD</p>
--	---	--

<ul style="list-style-type: none"> - Singularitat nacional, consciència històrica i nou sentit de la ciència. - El Romanticisme alemany. - El Romanticisme anglès. - El triomf del moviment en altres països. - Les arts escèniques: el teatre, l'òpera. <p>La segona meitat del segle XIX.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Corrents narratives del Realisme europeu. - El naixement de la gran literatura nord-americana de tall realista(1830-1890). - L'arrancada de la modernitat poètica: de Baudelaire al Simbolisme. - La renovació del teatre europeu: un nou teatre i unes noves formes de pensament. <p>El segle XX. Les avantguardes i el seu correlat en teatre i poesia.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Principals moviments d'avantguarda: el surrealisme. - Reacció contra el teatre clàssic: teatre èpic i de l'absurd. - La poesia postsimbolista. (Valéry, Rilke, Pessoa, Vallejo, Elliot, W. Stevens, S. Plath, W. Szymborska etc.). <p>La narrativa del segle XX.</p> <p>Renovació narrativa de principis del segle XX: de Kafka a Joyce.</p> <ul style="list-style-type: none"> - La novel·la nord-americana: <i>Lost generation</i>. - La narrativa hispanoamericana: el realisme màgic. 		
---	--	--

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: competència comunicació lingüística.

CMCT: competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: competència digital.

CAA: competència aprendre a aprendre.

CSC: competències socials i cíviques.

SIEE: sentit d'iniciativa i esperit emprenedor.

CEC: consciència i expressions culturals.